

Kaip skatinti vaikus kalbėti ?

- Artikuliacinė mankšta. Norėdami padėti vaikams, kurie taria netaisyklingai garsus, mokykite vaikus pakankamai prasižioti: apatinis žandikaulis turi būti judrus. Jo judesius galima ištrenuoti tikslinant garso "a" tarimą. Kad taisyklingai tartų garsus "s", "z", "c", jie turi mokėti ištempti lūpas šypsenai. Šiuos lūpų judesius galima išstbulinti tariant garsus "ė", "e". Norint taisyklingai ištarti priebalsius "š", "ž", "č", reikia lūpas atkišti į priekį. Šito galima išmokyti kartojant garsus "o", "u". Svarbus vaidmuo tariant garsus tenka liežuviui. Liežuvio daromi iškilimai už skruosto. Judinamas liežuvius į šonus, imituojamas tiksintis laikrodukas. Pravėrus burną liežuvio galiuku "valomi" apatiniai dantukai iš vidaus pusės, darant judesius iš vienos pusės, paskui - iš apačios į viršų.
- Lavinkite vaikų smulkiąją motoriką. Kartu su vaiku verkite karoliukus, karpykite, klijuokite, plėšykite vyniokite, pieškite, mokykite užsegti įvairaus dydžio sagas, žaiskite pirštukų žaidimus, derindami su trumpais ketureiliais, tautosakos tekstais.
- Būkite kūrybiški. Bendraukite su vaiku, sekite pasakas, skatinkite vaiką kalbėti.

Laiku nepastebėjus kalbėjimo sutrikimų, vėliau vaiką vargins rašybos, skaitymo klaidos, kurios darys įtaką mokymosi procesui. Prie vaiko sėkmės, mokantis taisyklingai tarti garsus ir žodžius, turi prisidėti ne tik logopedas, bet ir jūs, tėveliai: nešvepluokite kartu; skatinkite kalbėti ir patys kalbėkite taisyklingai; išklauskite vaikus; žaiskite įvairius žaidimus; daugiau bendraukite ir skirkite laiko.

Taisyklinga ir gerai išplėtota kalba yra labai svarbi prielaida, lemianti sėkmingą vaiko mokymąsi mokykloje. Kai vaikai patiria įvairių mokymosi sunkumų, sudėtinga kalbėti ir apie teigiamą mokymosi motyvaciją. Tad nepalikime vaiko kalbos bėdų plaukti pasroviui, galvodami, kad mūsų atžala visus sunkumus ir problemas išaugs.

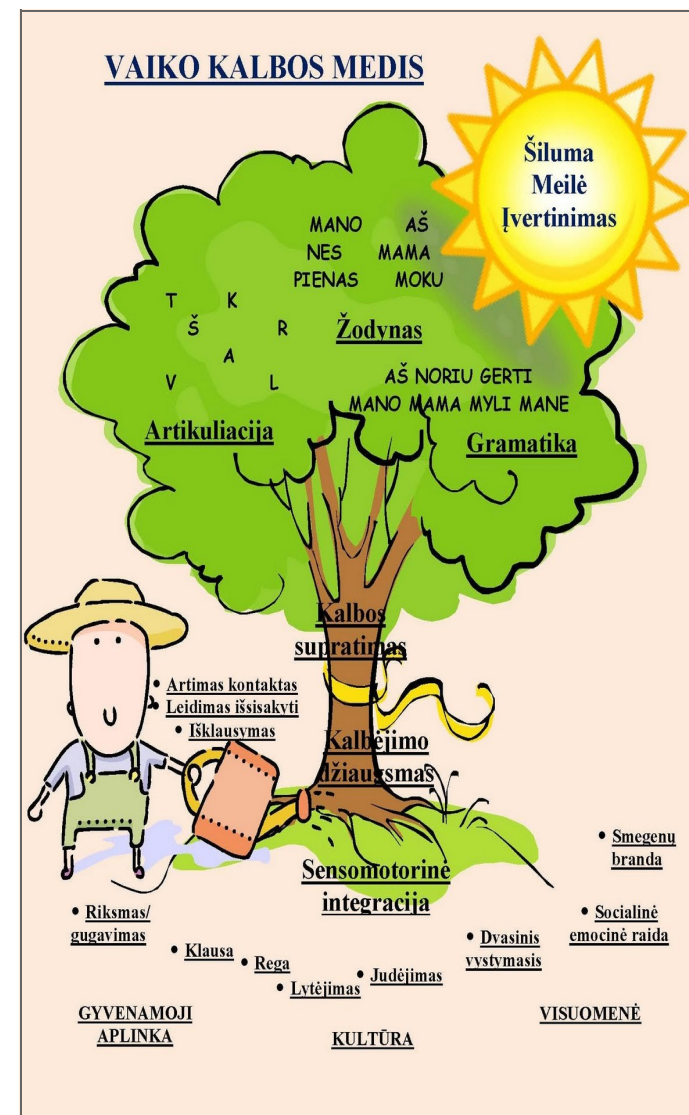
Vaikai auga. Jų nereikia auginti. Jei juos išgirsime, išklausysime, suprasime, leisime jiems būti savimi – padarysime labai daug. Nes toks suaugusiojo elgesys prisideda prie pasitikinčios savimi ir pasauliu asmenybės augimo.

Šaltiniai:

www.sesioszasys.wordpress.com

2. A.Andrijanova, S.Vilkienė „Garsų tarimas »
3. Straipsniai iš spaudos..

Kaip padėti vaikams kalbėti taisyklingai (patarimai tėvams)

Kaip galime padėti savo vaikui išmokti taisyklingai kalbėti?

Įvairūs moksliniai tyrimai atskleidė, kad kalbos ir komunikacijos sutrikimus nemaža dalimi lemia vaikų įgimtos biologinės savybės, kalbinė, kultūrinė aplinka, radiacija, maisto, vandens užterštumas, konservantų gausa, tėvų vaistų, alkoholio, nikotino vartojimas, kartais pasitaiko anatominių kalbos organų pakitimų (trumpas poliežuvinis raištis, netaisyklinga dantų struktūra, platus liežuvis...).

Daugelis tikimės, kad vaikui augant, esantys tarimo trūkumai savaime išnyks, dažnai save raminame, jog ir mes patys šveplavome ar kalba vėlavo, bet vėliau viskas susitvarkė.

Vienas iš būdingiausių sutrikimų mokyklinio amžiaus vaikams yra **fonologinis kalbos sutrikimas**. Jam būdingas sutrikęs ne tik garsų tarimas, bet ir foneminė klausa. Vaikams sunku išskirti nurodytą garsą tarp kitų garsų, skiemenų. Jie klysta, paprašyti pasakyti, ar tam tikras garsas yra žodyje, ar ne. Pradedant mokytis rašyti atsiranda problemos, nustatant garsų nuoseklumą žodyje.

Vaikai, kuriems nustatytas **kalbos neišsivystymo** sutrikimas, pradeda kalbėti vėliau. Jie netaria daugelio garsų, aplinkiniai nesupranta jų kalbos. Tokių vaikų žodynas yra skurdus, netikslus, sakiniai – nerišlūs. Labai dažnai vaikai, turintys įvairių kalbos ir kalbėjimo sutrikimų, vėliau patiria ir rašymo ar/ir skaitymo sunkumus.

Rašydami, skaitydami praleidžia raides, sukeičia vietomis skiemenis, kelis žodžius sulieja į vieną, neskiria ilgųjų ir trumpųjų balsių, dvibalsių ir pan.

Garso tarimo mokymas.

Kalbėjimo sutrikimų šalinimas yra ilgas procesas. Darbas vyksta grupėmis arba individualiai, vaikai dirba prieš veidrodį. Sėdėdami prieš veidrodį, pirmiausia mankštiname liežuvį, t.y. atliekame artikuliacinę mankštą. Kalbėjimo sutrikimų turintys vaikai dažnai nemoka liežuvium siekti nosies, smakro, neapsilaižo lūpų. Todėl prieš veidrodį jie mokosi paprasčiausios liežuvio mankštos, atlieka dėmesio sukaupimo užduotis.

Garso mokymas prasideda atskiro (izoliuoto) garso tarimu. Vėlesniuose etapuose, garsas mokomas tarti skiemenyse, žodžiuose ir sakiniuose. Kai vaikai išmoksta pakartoti tariamus žodžius ar frazes, pereinama prie garso įtvirtinimo šnekamojoje kalboje. Vėliau sudėtingus garsus dėliojame skiemenimis, po to juos jungiame į žodžius, tada – į sakinius, kol galų gale išmokstame juos naudoti savo kalboje.

Dėl girdimojo suvokimo trūkumų vaikai negeba diferencijuoti iš klausos panašiai skambančių fonemų ir todėl negali jų susieti su atitinkamomis grafemomis (raidėmis) rašydami. Mokant taisyklingo garsų tarimo, svarbu lavinti

foneminę klausą, todėl pratybų metu atliekamos įvairios garsų difeencijavimo užduotys (lapas– ratas, kėdė– gėlė).

Dar viena iš kalbos trūkumų priežasčių gali būti smulkiosios motorikos sutrikimas. Nustatyta, kad pirštų miklumas ir sklaidi vaiko kalba yra tiesiogiai susiję. Rankų žaidimai – ne tik puikus būdas paskatinti vaiką kalbėti, bet ir smagi pramoga.

Kalbos neišsivystymo šalinimas.

Šalinant šį sutrikimą mokoma taisyklingai tarti garsus, atliekama žodžių garsinė analizė ir sintezė, lavinama foneminė klausa, plečiamas žodynas, tikslinama gramatinė kalbos sandara, ugdoma rišlioji kalba. Tėveliai turėtų šnekinti savo vaikus, pasidomėti jų problemomis, patirtais išpūdžiais, nuomone apie vieną ar kitą daiktą, reiškinių, tegul vaikai kiekvieną vakarą papasakoja apie tai, kas nutiko per dieną, ką žaidė, ką matė, kas jam patiko, o kas – ne. Galima pasikeisti vaidmenimis ir patiems pasakoti apie patirtus išpūdžius, dienos įvykius, o vaikai galėtų užduoti klausimus.